

ПРЕВЕНТИВНА КОМУНІКАЦІЯ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Превентивна комунікація є ключовим елементом у процесі стабілізації та відновлення на деокупованих територіях України. В умовах постконфліктного середовища, ефективна комунікація допомагає зменшити напруження, побудувати довіру між населенням та владою, а також попередити загострення конфлікту.

Превентивна комунікація охоплює комплекс заходів, спрямованих на попередження конфліктів та забезпечення суспільної безпеки через інформаційний обмін. Вона базується на таких принципах:

- прозорості – відкритий доступ до інформації про дії влади та стан справ на деокупованих територіях та в цілому в країні;
- своєчасності – швидке реагування на існуючі проблеми та запити громадян, які проживають на деокупованих територіях;
- взаємодії – встановлення зв'язків між владою та місцевим населенням на деокупованих територіях;
- проактивності – комунікація з мешканцями має працювати на випередження, щоб не лише реактивно відповідати на провокації, а запобігати можливим загрозам [1, с. 6];
- довіри – формування довірливих відносин між владою та місцевим населенням на деокупованих територіях та ін.

Усі вищезазначені принципи є базовими для ви будови ефективної комунікації між владою та населенням, яке проживає на де окупованих територіях.

Формування ефективної комунікації перш за все зумовлена необхідністю стабілізації ситуації, встановлення довірливих відносин між владою та населенням на деокупованих територіях. Основними викликами у цьому напрямі є:

- високий рівень недовіри;
- наявність проросійських настроїв серед частини населення;
- руйнування інформаційних мереж, відсутність доступу до правдивої інформації;
- поширення дезінформації та пропаганди з боку ворога тощо.

Одним із першочергових завдань для вирішення окреслених проблем є відновлення телекомунікаційних мереж, забезпечення доступу до інтернету та інших каналів зв'язку. Це дозволяє ефективно поширювати офіційну інформацію та спростовувати фейки. Необхідно забезпечити максимальну прозорість дій влади, регулярно звітувати про результати її роботи та активно залучати місцевих активістів до комунікаційних процесів. Доцільною є також організація регулярних зустрічей з місцевими громадами, де представники влади та експерти можуть відповідати на питання, пояснювати свої дії, надавати психологічну та

правову допомогу. Тільки за таких умов, на наш погляд, можливо розраховувати налагодження прямого контакту з населенням деокупованих територій.

Прикладом успішного застосування превентивної комунікації є заходи, які були запроваджені на деокупованих територіях у Херсонській та Харківській областях. Так, після звільнення частини Херсонської області, місцеві органи публічної влади зосередилися на проведенні інформаційних кампаній, спрямованих на інтеграцію місцевого населення. Важливу роль зіграло відновлення місцевого телебачення та радіо, які поширювали інформацію про доступні послуги, програми допомоги та заходи безпеки. Також були організовані мобільні групи комунікаторів, які проводили зустрічі у громадах, відповідали на питання та допомагали вирішувати локальні проблеми.

У Харківській області була реалізована ініціатива з навчання місцевих журналістів та громадських активістів основам кризової комунікації. Це дозволило покращити якість місцевих медіа та підвищити рівень довіри до них серед населення. Крім того, були створені онлайн-платформи для швидкого реагування на дезінформацію та поширення правдивої інформації.

Превентивна комунікація є життєво важливою для успішної реінтеграції деокупованих територій України. Вона сприяє побудові довіри, зменшенню соціальної напруги та запобіганню повторним конфліктам.

Для досягнення цих цілей, на наш погляд, необхідно на деокупованих територіях:

- забезпечити прозорість та своєчасність інформаційного обміну;
- відновити та розвивати інформаційну інфраструктуру;
- активніше використовувати безпечні соціальні мережі;
- постійно взаємодіяти з громадськістю та враховувати їх потреби та запити та ін.

Необхідно також зазначити, що важлива місія по формуванню належної та ефективної превентивної комунікації на деокупованих територіях разом з військовими та представниками місцевої влади покладається і на представників правоохоронних органів, зокрема співробітників Національної поліції України. Останні, відповідно до покладених на них завдань надають поліцейські послуги на деокупованих територіях у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [2, с. 76]. При проведенні стабілізаційних заходів на деокупованих територіях поліцейські також проводять роз'яснювальну роботу серед населення, яка перш за все спрямована на протидію дезінформації з боку окупантів, надають правову допомогу та ін. Ефективним інструментарієм запобігання та профілактики правопорушень в цілому та налагодження взаємодії з населенням є використання та впровадження чат-ботів. Прикладом такої он-лайн комунікації є створений чат-бот в телеграм @Warcrimes_Police_KhS_UA_bot поліцією Херсонської області, метою якого є документування злочинів рф. За допомогою вказаного чат-боту громадяни можуть повідомити про відомі їм протиправні факти [3]. Позитивні відгуки

отримав і запущений Національною поліцією України чат-бот для пошуку дітей. Основне завдання цього чат-боту – спрощення процедури подачі інформації про дитину, яка зникла безвісти та/або зв'язок з якою відсутній, до органів поліції [4].

Отже, умови воєнного стану створюють надзвичайні умови для взаємодії поліції та громади. На перший план виходять питання безпеки, організація охорони громадського порядку, запобігання вчиненню правопорушень на території громади. При цьому, важливо, щоб поліція взаємодіяла з громадою та сприймала її як партнера у забезпеченні безпеки. В зазначеному контексті важливим є проведення інформаційно-просвітницької роботи серед населення, співпраця з громадськими організаціями, міжнародними партнерами в питаннях залучення ресурсів для спільних проєктів в сфері безпеки. Доцільним є проведення спільних тренінгів з поліцією, громадськістю та місцевою владою щодо питань розуміння принципів Community Policing у підході залучення громадськості та поліції до відновлення та розвитку постраждалих громад [5, с. 96-97]. Запровадження, поряд із традиційними інструментаріями, спеціалізовані чат-боти є прикладом формування нової культури комунікації між владою та місцевим населенням деокупованих територій.

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що превентивна комунікація на деокупованих територіях України є складним та багатогранним завданням, яке вимагає скоординованих зусиль з боку влади, місцевих громад, медіа та міжнародних партнерів. Ефективна реалізація комунікаційних стратегій сприятиме стабілізації ситуації, побудові довіри та запобіганню повторним конфліктам. Успіх у цій сфері залежить від прозорості та своєчасності дій органів публічної влади, залучення громадськості та адаптивності стратегій.

Список використаних джерел

1. Рекомендації щодо комунікації із мешканцями непідконтрольних уряду України територій. К. 2021. URL: https://civilmplus.org/wp-content/uploads/2021/12/NAT287_Maket-rekomendatsij_ukr.pdf
2. Зінковська В.О, Кривонос М.В. Участь поліцейських у проведенні стабілізаційних заходів на територіях, що звільнені від російських окупантів. / Актуальні питання адміністративного права та процесу: матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих вчених (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 02 грудня 2022 року). Кропивницький, 2022. 229 с. С. 76-78. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/12/zbirnyk-konferencziyi-02.12.2022.pdf>
3. Поліція Херсонщини запустила чатбот для виявлення злочинів РФ. URL: https://lb.ua/society/2022/11/15/535897_politsiya_hersonshchini_zapustila_chatbot.html
4. В Україні запрацював телеграм-бот «Пошук дітей». URL: <https://yurgazeta.com/golovna/v-ukrayini-zapracyuvav-telegrambot-poshuk-ditey.html>
5. Рижова С. Взаємодія поліції та громади в умовах воєнного стану / Актуальні проблеми превентивної діяльності Національної поліції в умовах

воєнного стану : матеріали Регіон. круглого столу (м. Дніпро, 19 квіт. 2023 р.).
Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 141 с. С. 95-97. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/11341/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_%D0%90%D0%9F%D0%9F%D0%90%D0%94_19.04.23.pdf

*Лапка Володимир-Андрій Петрович,
судовий експерт відділу автотехнічних
досліджень лабораторії автотехнічних досліджень
та криміналістичного дослідження транспортних засобів
Київського НДЕКЦ МВС України*

РОЛЬ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА В ЗАХИСТІ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Захист прав і свобод людини є однією з основних функцій правової держави. У цьому контексті важливу роль відіграють судові експерти, які забезпечують об'єктивність і обґрунтованість судових рішень. Сьогодні судова експертиза є невід'ємною частиною судового процесу, яка впливає на справедливий розгляд справ і захист прав усіх його учасників. Адже, завдяки експертизі можна встановити факти, що є недоступними для прямого спостереження або потребують спеціальних знань для їхнього розуміння.

Правові основи, принципи організації і основні напрямки судової експертизи визначені в Законі України «Про судову експертизу». Зокрема ст. 1 даного Закону встановлює, що судова експертиза являє собою дослідження, яке здійснюється на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [1]. Відповідно, експертиза ґрунтується на застосуванні спеціальних знань, які виходять за рамки загальноприйнятих у судочинстві. Її предметом можуть бути різні матеріальні об'єкти, явища або процеси, що підлягають дослідженню з метою встановлення істини у судовій справі. Регламентована законодавством судово-експертна діяльність передбачає діяльність судово-експертних установ і судових експертів, охоплює цілісну систему процесуальних та організаційних дій, пов'язаних з проведенням судових експертиз. При цьому, процесуальні дії стосуються безпосереднього проведення експертиз, включаючи збір, аналіз та оцінку доказів, складання експертних висновків. Організаційні дії охоплюють управління судово-експертними установами, координацію роботи їх підрозділів, кадрове забезпечення, а також підтримку науково-методичної бази та інформаційних ресурсів.

Зміст судово-експертної діяльності становить організація та проведення незалежної, кваліфікованої й об'єктивної експертизи з дотриманням сучасних досягнень науки і техніки [2, с. 114]. При цьому, використовуються спеціальні знання експертів, які не зацікавлені у результатах провадження, мають спеціальні знання та навички.